

Van O. Driessen
Corsanr. driess/2017.10453
Onderwerp Actieplan Maatschappelijk Verantwoord
Ondernemen

Datum 20 november 2017

ACTIEPLAN MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD INVESTEREN

Aanleiding

Op 1 maart 2017 ontvingen de waterschappen een brief van de Unie van Waterschappen (bijlage 1) met het verzoek een actieplan op te stellen hoe ze Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) en Aanpak Duurzaam GWW in de organisatie vorm willen geven. Hier is het Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) mee aan de slag gegaan, hetgeen heeft geresulteerd in dit actieplan Maatschappelijk Verantwoord Investeren. We kiezen bewust voor de term maatschappelijk verantwoord investeren waarmee zowel MVI alsook duurzaam GWW zijn bedoeld. Dat doet meer recht aan de brede betrokkenheid van de organisatie, het is immers niet alleen het “feestje van inkoop”.

Vooraf moet worden vermeld dat de taakstelling van WBL, als uitvoeringsorganisatie van Waterschap Limburg (WL), zich beperkt tot de waterketen activiteiten transporteren en zuiveren van afvalwater en slibverwerking. Daarmee is de scope van dit actieplan minder breed dan van een integraal waterschap.

Aanpak

Dit actieplan gaat in op zowel MVI alsook duurzaam GWW. De onderwerpen zijn dusdanig verweven dat een knip niet doelmatig is, al wordt wel per thema inzichtelijk gemaakt welke activiteiten er op plaats vinden.

We hebben er voor gekozen het actieplan beknopt te houden. Dat houdt in dat met name de operationele voorbeelden van onze activiteiten niet limitatief zijn.

We zijn gestart met een inventarisatie wat we doen op het gebied van MVI en duurzaam GWW. Op zowel strategisch niveau

(Strategie WBL) alsook op tactisch en (deels) operationeel niveau (“wat doen we al”).

Naast bestaand beleid en uitvoering wordt aangegeven op welke wijze we verdergaande ambitie willen realiseren (“wat gaan we doen”).

Strategie WBL

Verantwoording

De core business van WBL (produceren van gezuiverd water) is intrinsiek gericht op duurzaamheid. De primaire resultaten waar WBL zich aan moet houden zijn benoemd in (landelijk) beleid, bijvoorbeeld de Kaderrichtlijn Water. Maar ook beleidsnotities zoals het Bestuursakkoord Water, Meerjarenafspraken Energie Efficiëntie (MJA3) en Klimaatakkoord zijn richtinggevend voor het beleid en de activiteiten van WBL.

Daarnaast vormen de nota's van Waterschap Limburg “Bestuursprogramma 2017-2019”, “Water in balans” en “Toekomstvisie waterzuiveren en waterketen 2030” een belangrijke input voor de ambitie en activiteiten van WBL.

Missie, visie en Strategie

Gezien de taak- en doelstellingen van WBL is het logisch dat duurzaamheidsaspecten verweven zijn in de missie, visie, ambitie en de strategische doelen van WBL.

Missie: Zoveel mogelijk uit water halen. Gezuiverd water en het residu geven wij een nieuwe bestemming waardoor we een fundamenteel verschil maken in samenleving en ecosysteem.

Visie: Wij streven er naar met het zuiveren ^{*CONCEPT*} wereld om ons heen gezonder en duurzamer te maken

Wij bieden de beste werkomgeving voor mensen die deze passie delen en samen bieden we onze ketenpartners ongekende meerwaarde.

Ambitie: Het meest bewonderde grondstoffen, energie en waterketenbedrijf van Nederland worden door creativiteit, inventiviteit en hoge performance.

Bij onderstaande **strategische doelen** wordt op hoofdlijnen de relatie gelegd met MVI en Duurzaam GWW:

- **Schoon en ecologisch gezond water** met kwaliteitsdoelstellingen voor het zuiveren (o.a. KRW) en gebruik maken van innovaties.
- MVI/Duurzaam GWW: gezuiverd water vermindert de

milieudruk en (her)gebruik van het gezuiverde water is circulair. WBL treedt op als launching customer en stimuleert (daarmee) innovatie van technieken en technologieën.

Operationele verduurzaming van de bedrijfsvoering bij het zuiveringsproces en de slibverwerking wordt gerealiseerd.

Ecologie verbetert bij verdergaande zuivering van het afvalwater en draagt bij aan een gezonde leefomgeving.

- ***Vergroten Duurzaamheid*** door energieneutraal te werken binnen WBL en binnen de (afval)waterketen en door hergebruik van grondstoffen en water.

MVI/Duurzaam GWW: de duurzaamheidsthema's van WBL stimuleren hernieuwbare energieopwekking en energie-efficiency. Hergebruik van grondstoffen en water dragen bij aan een circulaire economie. Daarnaast vindt toepassing van biobased grondstoffen en materialen een plaats binnen dit strategisch doel.

- ***Vergroten Maatschappelijke Waarde*** door beperken van de kostenontwikkeling voor WBL en partners in de afvalwaterketen en door samenwerking in de gouden driehoek.

MVI/Duurzaam GWW: Beperken van de kosten(stijging) kan rekenen op maatschappelijk draagvlak. Door goede samenwerking met bedrijfsleven en onderwijs wordt de sociale betrokkenheid vergroot, de (lokale) werkgelegenheid versterkt, lokale kennis benut en innovatie bevordert.

Wat doen we al en wat gaan we doen

Onderstaand wordt voor de thema's uit MVI en Duurzaam GWW aangegeven welke activiteiten daarop (gaan) plaatsvinden

Bij "wat doen we al" worden (niet limitatief) concrete voorbeelden gegeven van activiteiten of toepassing van (beleids)keuzes die bijdragen aan de ambities en doelstellingen voor MVI of duurzaam GWW.

Bij "wat gaan we doen" worden (niet limitatief) activiteiten of beleidsvoornemens genoemd die we overwegen voor de toekomst.

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Toelichting

Milieuvriendelijk (duurzaam inkopen):

Bij milieuvriendelijk inkopen gaat het om het voorkomen of minimaliseren van een negatieve impact op het milieu, of het leveren van een positieve bijdrage aan het milieu, bijvoorbeeld door het creëren van natuurlijke waarden. In de milieucriteria-documenten, zoals opgesteld door de Rijksoverheid als handreiking voor inkoopers, wordt onderscheid gemaakt tussen zes onderwerpen:

- Energie en klimaat
- Materialen en grondstoffen
- Water en bodem
- Leefomgeving (hinder, lucht en geluid)
- Natuur, biodiversiteit en ruimte
- Gezondheid en welzijn

Wat doen we al

Bij alle inkoop waarvoor criteria-documenten zijn opgesteld worden door WBL de minimumeisen uit de milieucriteria-documenten in de inkoopprocedures toegepast.

Wat gaan we doen

Per situatie wordt bekeken of het wenselijk is om behalve de eisen een of meerdere wensen uit de milieucriteria-documenten te gebruiken als onderdeel van de gunningscriteria.

(arbeidsomstandigheden, menselijke gezondheid, dierenwelzijn)

Sociaal ondernemen:

Het WBL heeft oog voor de sociaal zwakkeren in de samenleving. Het stimuleert daarom, waar mogelijk en doelmatig, de participatie van arbeidsgehandicapten in het arbeidsproces.

Sociaal ondernemen wordt waar mogelijk en doelmatig als voorwaarde bij aanbestedingen meegenomen. Recente voorbeelden van trajecten waar Sociaal ondernemen (ambitieniveau Prestatieladder Socialer Ondernemen) onderdeel was van de gunningscriteria zijn de aanbesteding voor De Nieuwe Werkplek en de aanbesteding Groenvoorziening Zuid. We geven arbeidsgehandicapten kansen om op projectbasis ingezet te worden bijv. in digitaliseren tekeningen.

Per situatie wordt bekeken of het mogelijk en doelmatig is om Sociaal ondernemen als voorwaarde mee te nemen in een (EU) aanbesteding.

(Internationale) sociale voorwaarden:

Werken, Leveringen en/of Diensten die onder niet aanvaardbare arbeidsomstandigheden (zoals kinderarbeid, dwangarbeid, discriminatie van werknemers, niet-betaling van leefbaar loon) tot stand komen of zijn gekomen worden geweerd.

Bij alle meervoudige en Europese aanbestedingstrajecten wordt als uitsluitingsgrond meegenomen "kinderarbeid en andere vormen van mensenhandel".

Biobased:

Veel van de producten die we dagelijks gebruiken zijn gemaakt van fossiele grondstoffen. Er zijn echter steeds meer 'biobased' alternatieven voorhanden, gemaakt van hernieuwbaar, organisch materiaal. Het kan interessant zijn om te kiezen voor biobased alternatieven omdat de kosten gedurende de levensduur lager kunnen liggen en het productieproces vaak milieuvriendelijker is.

Wordt nu niet meegenomen

Per situatie wordt bekeken of het mogelijk en doelmatig is om Biobased inkopen mee te nemen in een (EU) aanbesteding.

Circulair:

Bij circulair inkopen borgt WBL dat de producten of materialen aan het einde van de levens- of gebruiksduur weer optimaal in een nieuwe cyclus worden ingezet. Cruciaal hierbij is waardebehoud van producten en materialen: waardevermietiging door 'downcycling' (bijvoorbeeld A4 papier dat wordt verwerkt tot toiletpapier) moet zoveel mogelijk worden voorkomen. In verschillende pilotprojecten wordt ervaring opgedaan met het in de praktijk brengen van circulair inkopen. Maatwerk en nauwe samenwerking met de markt zijn daarbij steeds belangrijke uitgangspunten.

Door WBL is afgelopen jaren een nieuw concept voor een innovatieve, modulaire en duurzame rioolwaterzuiveringsinstallatie ontwikkeld onder de naam Verdygo. Bijzonder aan dit concept is dat bovengronds, compact en verplaatsbaar wordt gebouwd. Daar waar mogelijk worden de gebruikte producten of materialen aan het einde van de levens- of gebruiksduur weer optimaal in een nieuwe cyclus ingezet.

Wij zullen het Verdygo-concept blijven door ontwikkelen en blijven bekijken of het mogelijk en doelmatig is om Circulair inkopen / Circulair ondernemen toe te passen.

Kansen voor MKB:

In de praktijk blijkt dat er voor MKB-bedrijven belemmeringen zijn om deel te nemen aan aanbestedingen.

WBL voegt niet onnodig opdrachten samen en bekijkt per aanbesteding op welke wijze het beste invulling kan worden gegeven aan dit thema.

Innovatie:

De overheid kan door haar enorme koopkracht de Nederlandse economie een krachtige impuls geven voor de ontwikkeling van innovatieve producten.

De ontwikkeling van het Verdygo-concept waarbij gebruik wordt gemaakt van verschillende innovaties.

WBL blijft zoeken naar innovatieve oplossingen of laat ruimte aan ondernemers om innovatieve oplossingen aan te bieden. Per traject wordt bekeken of (en hoe) het mogelijk is dit thema zo goed mogelijk vorm te geven.

Duurzaam GWW

Toelichting

Energie:

- Vermindering energievraag
- Gebruik duurzame energie
- Gebruik fossiele brandstoffen.

Wat doen we al

Er wordt uitvoering gegeven aan de MeerJarenAfspraak (MJA), waarbij nadruk ligt op energie-efficiënter werken (o.a. door verbeteren bedrijfsvoering, vervangen beluchters en toepassing nieuwe technologieën zoals Nereda) en duurzaam opwekken van energie (o.a. verbeteren en uitbreiden slibgisting). Elektriciteit en aardgas worden 100% duurzaam ingekocht. Op het gebied van mobiliteit: eigen bedrijfswagenpark (aanschaf elektrische en energiezuinige auto's met resultaat Lean&Green award), stimuleren en vergemakkelijken gebruik openbaar vervoer en verminderen dienstreis kilometers (o.a. beter planning). Verduurzamen gebouwen (o.a. isolatie en verwarmingssysteem) Verbreding van "energieneutraal" naar "klimaatneutraal".

Wat gaan we doen

Verder uitvoering geven aan MJA door 30% energie-efficiënter te werken en 40% eigen energieopwekking in 2020. Energie-efficiënter werken voortzetten (o.a. energieverbruik op apparaat niveau stabiel te houden). Streven gaat verder naar 100% eigen energieopwekking in 2025. Voornamelijk door grootschalige toepassing zonne-energie en onderzoek andere bronnen (o.a. windenergie, externe afvalstromen, ...). Geen gebruik fossiele brandstoffen in 2025 Onderzoek naar versnelde transitie huidige RWZI's naar Verdygo en daarmee versnelde afschrijving energie onzuinige infrastructuur. Op het gebied van mobiliteit: verder verminderen dienstreis kilometers (efficiënte planning, verdere automatisering bedrijfsvoering). Slibstrategie houdt rekening met minder efficiënter slibtransport. Energieneutraal werken in de afvalwaterketen; benutten energiepotentie en energie efficiency in gehele keten. Voortzetten toepassing Verdygo concepten en

Materialen:

Vervangen ZTW door Verdygo-concepten.

Voortzetten toepassing Verdygo concepten en

<ul style="list-style-type: none"> - Materiaal(her)gebruik - Circulaire economie 	<p>Onderzoek naar hoogwaardige bestemming grondstoffen (o.a. fosfaat, struviet, alginaat) en gezuiverd afvalwater. Gedroogd slib wordt afgezet in de cementindustrie als vulstof en brandstof. Gescheiden inzamelen en afvoeren van (kantoor)afval.</p>	<p>daarin blijven zoeken naar cradle2cradle materiaaltoepassingen. Doelmatige inzet gezuiverd water voor ecosystemen, bedrijven, land- en (glas)tuinbouw. Voortzetting onderzoek naar hoogwaardige bestemming grondstoffen en gezuiverd afvalwater. Verminderen chemicaliënverbruik door implementeren geavanceerde regelingen en technieken.</p>
<p><u>Water en Ecologie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Waterkwaliteit (geen verontreiniging) - Waterkwaliteit (uitdroging/overstromingen) - Biodiversiteit en habitatkwaliteit 	<p>Strengere effluentnormen (Kaderrichtlijn Water) verbeteren de kwaliteit van het gezuiverde water en daarmee van het oppervlaktewater. Kwaliteit van de bedrijfsvoering is vergroot. Belangrijke innovaties daartoe betreffen procesautomatisering (WAUTER) en inrichting van de centrale regelkamer (CRK). Duurzaam terreinbeheer (met certificaat) gerealiseerd.</p>	<p>Verdergaande zuivering op het gebied van fosfaat, stikstof en verwijderen van nieuwe stoffen zoals zware metalen, medicijnresten en bestrijdingsmiddelen. Blijvende aandacht voor duurzaam terreinbeheer en effecten bedrijfsvoering op de omgeving (geluid, aantasting habitats). Inrichting terreinen en gebouwen met waterdoorlatende bestrating, sedumdaken e.a. Heroverweging afnameverplichting en riooloverstorten door naar het effect van rioolwater overstorten te kijken in plaats van het toepassen van de norm (op aangeven van Waterschap Limburg).</p>
<p><u>Bodem, ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - (her)gebruik bestaand gebied/bebouwing - Belevingswaarde - Bodemkwaliteit 	<p>Toepassing Verdygo bouwwijze bespaart ruimte. Voorkomen verontreiniging bodem door lekkage van leidingen, buffers en tanks.</p>	<p>Door slimme monitoring detecteren van rioolwatervreemd water in de systemen en maatregelen treffen om binnentreden te voorkomen. Beschikbaar stellen grond voor bijvoorbeeld zonnepanelen of andere activiteiten</p>
<p><u>Welzijn/leefomgeving</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Gezondheid; luchtverontreiniging, geluidsoverlast - Veiligheid; - Hinder. 	<p>Basis is: voldoen aan de normen. Luchtemissies terugdringen (WKK, gasmotoren, affakkelen). Opstellen en uitvoeren RI&E. Heroverweging leidingen in dijken (veiligheid).</p>	<p>Procesemissies broeikasgassen verminderen. Overweging gebruik effluent bij hittestress.</p>
<p><u>Investerings:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Evenredige kosten-baten; - Waardecreatie - Life cycle costs 	<p>Toepassen Life cycle cost bij investeringen; Afwegingskader bij (nieuwe) investeringen (besluitraad)</p>	<p>Voortzetten toepassing criteria/afwegingskader bij opstellen Businesscases; De asset base van WBL volledig in kaart gebracht waardoor lange termijn assetplanning volledig in beeld is en juiste investeringsbeslissingen genomen kunnen worden.</p>
<p><u>Vestigingsklimaat en sociale relevantie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Maatschappelijk draagvlak en sociale betrokkenheid; - Lokale kennis en werkgelegenheid; - Social return 	<p>Excursies RWZI, samenwerking met bedrijfsleven en onderwijs, zie ook inkoop. O.a. door Project Limburg Magnet (boeit en bindt studenten aan de Regio) en Innovation Challenge (jongeren bedenken technische innovaties). Social return; zie MVI, sociaal ondernemen. Stageplaatsen bieden aan groepen met afstand tot arbeidsmarkt.</p>	
<p><u>Bereikbaarheid:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Efficiënt gebruik infrastructuur; - Adaptief mobiliteitsbeleid. 	<p>Onderhoud en beheer van de riolering. Meten, monitoren en doorrekenen van (gebruik van) infrastructuur voor optimaal gebruik en minste overlast voor watersystemen en bebouwde omgeving.</p>	<p>In verdergaande samenwerking in de waterketen efficiënt gebruik van de infrastructuur optimaliseren.</p>